

כל מלחמה בסוריה תהיה פופולארית בישראל. ממשלת אשכול זקוקה לפופולאריות.

● הבעיות הכלכליות הגוברות, שאין להן פתרון של ממש בתוכנית הכלכלית המבולבלת של הממשלה, מעוותות את שיקולי הממשלה. לא זו בלבד כי נצחון בטחוני יסיח את הדעת מן הבעיות. אלא שעזרה אמריקאית מאסיבית יכולה לפתור את כל הבעיות הכלכליות, לפחות לזמן מה. (משום כך היתה מעט מעות מבהילה לאימו של הנשיא ג'ונסון להפסיק גם את ה"תמיכה המצומצמת הנוכחית".)

● כדאי להתקיף אויב כשהוא חלש. אם אמנם מניחים כי האיבה הסורית היא נצחית ומסוכנת, הרי חולשת הסורים היא הזדמנות טובה להנחיל להם תבוסה צבאית. מה גם שברגע זה יכולה ישראל לקחת לעזרת גורמים בינלאומיים מרכזיים, היוצרים אווירה פוליטית נוחה למלחמה כזאת.

כך זה נראה מצד ישראל. אך בעיני זרים, זה נראה לגמרי אחרת.

על כך מלמדת, למשל, שיחה שהיתה השבוע לעורך העולם הזה עם אישיות צרפתית בפאריס.

צרפת תומכת בממשלת סוריה, בעיקר מפני שזו היא אנטי אמריקאית. כל פעולה נגד סוריה תביא לתגובות חריפות ביותר מצד דה-גול. לכן יש משמעות מיוחדת לדברי האיש הצרפתי. הם היו, בערך, כלהלן:

"האמריקאים מתכוונים לשלב המכריע במלחמה על המרחב ועל הנפט.

"פייסל נמצא במיתקפה כללית נגד הגוש המצרי-סורי, כשהוא מנצל לשם כך את כספיו הבלתי-מוגבלים, את קשריו עם ארץ ג'ורג'יה ודתיים מוסלמיים ואת כוחות הימין במרחב כולו.

"אילו הצליחה המפקה נגדית בסוריה עצמה, לא היה צורך בהפעלת ישראל. אולם אחרי שהנסיכון נכשל, שוקלת אמריקה התערבות צבאית מבחוץ. זו יכולה לבוא רק מישראל. "זה מכבר החלה אמריקה לספק נשק לישראל, בניגוד למדיניותה המוצהרת מאז קום המדינה. הדבר מוכיח את חימוש ישראל בידי הצרפתים, ערב מיבצע סיני.

"יתכן שאמריקה תדרוש מישראל מיבצע צבאי מוגבל, שלא יגיע עד רמטק, אבל יכבוש חלק כלשהו מן השטח הסורי, למשל, באמתלה של כיבוש אזור ההתייחה.

"מיבצע כזה, אם יביא להשמדת הצבא הסורי על הגבול, יסלק את השפעת הצבא ביריה הפנימית, ויאפשר לפוליטיקאים פרו-אמריקאים לתפוס את רסן השלטון בסוריה.

"זה מוכרח להיעשות במהירות, לפני שהתפתחות הדברים בסוריה תגיע לשלב שלא יאפשר עוד השתלטות הריאקציה הסורית.

"במקרה של התמוטטות המישטר הסורי, יכולה להתפתח בסוריה מלחמת-אזרחים, בעזרת כסף סעודי ונשק ירדני, במתכונת תימן."

מיבצע סיני שני

אותו צרפתי העלה את השאלה מה עשויה ישראל להרוויח ממיבצע כזה. הוא השעה אותו בפירוט עם מיבצע סיני. (אגב, גם הרמטכ"ל, בראיון במחנה, הזכיר כי המצב בגבול הסורי דומה עתה למצב בגבול המצרי ערב מיבצע סיני.) כדברי הצרפתי: "בסיני פעלה ישראל בשיתוף עם אנגליה וצרפת. כוחות צרפתיים פרו-ברטיים (ירדן ועיראק) מנעו תגובה ערבית אחידה נגד המיבצע.

"כיום עלולה ישראל לפעול בשיתוף עם ארצות-הברית ובריטניה, ואת האגף הערבי יכביתו ירדן וסעודיה.

"בימי סיני נוצלה סיטואציה בינלאומית נוחה (ערב הכחירות בארצות-הברית, המרד בהונגריה, ההסתככות של עבד-אל-נאצר בוויכוח על הלאמת תעלת סואץ). למרות זאת, היתה תגובה בינלאומית אחידה נגד הפלישה, וישראל נאלצה להיסוג מכל השטח שכבשה.

"גם עתה נראית הסיטואציה נוחה להתקפה.

"האמריקאים וישראל בחדאי לוקחים בחשבון שעליהם להיסוג מיד, מרצונם. אחרי מיבצע של יומיים-שלושה תיענה ישראל לדרישת מועצת-הבטחון ותחזור לגבולה. תוך יומיים-שלושה אלה תצטרך להתבצע ההפיכה הסורית הפנימית.

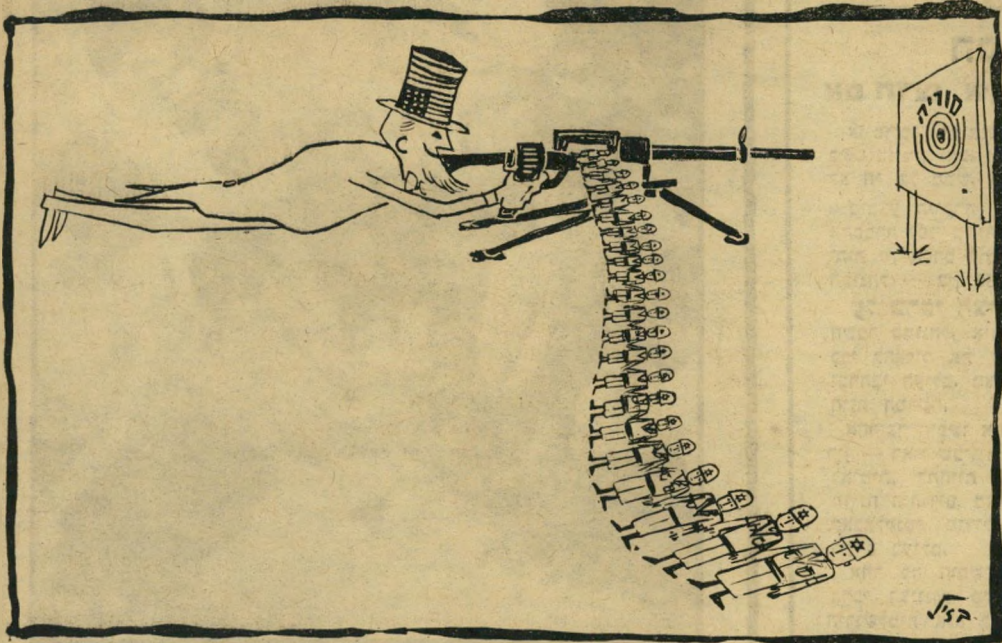
"במיבצע סיני היתה המטרה האמיתית (הסמויה) להפיל את עבד-אל-נאצר. לשם כך הוכנה מראש תוכנית עם גולים מצריים, שהבטיחו התקוממות המונית נגד השלטון. הבטחה זו לא התממשה.

"בסוריה קיימת כוונת מטרות דומה, אך מצבם של האמריקאים חלש שם עוד יותר מכפי שהיה מצב הבריטים במצריים של 1956.

"במיבצע סיני הרוויחה ישראל כמה דברים: פתיחת מפרץ עקבה והצבת כוח האו"ם בגבול עזה. תמורת זאת היא השחירה את פניה בעולם האפרו-אסיאתי למשך זמן רב מאד. "במיבצע סורי אין ישראל יכולה להרוויח שום דבר ממשי."

האמריקאים יוויחו, ישראל תפסיד

עד כאן ההערכה של הצרפתי. בעיניים ישראליות נראה המצב חמור עוד הרבה יותר. אפילו היה מיבצע כזה מצליח, וממשלת סוריה היתה נופלת, אין

שום ערובה שהמצב בגבול היה משתפר. קרובה יותר ההנחה ההפוכה. הממשלה הנוכחית היא, לדעת פרשנים זרים, מתונה בענייני ישראל, למרות דיבוריה הקיצוניים. מתינות זו אינה תופעה חולפת, מאחר שהיא נובעת מסיבות עמוקות, בדומה לסיבות שהביאו למתינות המצרית. המישטר עסוק בביצוע מהפכה חברתית פנימית, וזוהי משימה לדור שלם.

לעומת זאת, מישטר חדש, ימני, שיקום על ברכי התערבות אימפריאליסטית זרה, צריך לחשוש כל הזמן שמא ייחשב לבוגדני. לכן יצטרך להחריף בהרבה את פעולתו נגד ישראל. הדבר יהיה דרוש כדי להסיח את דעת ההמונים מבעיות פנים לזירה החיצונית.

ואילו ישראל תצטרך אז לשבת בחיבוק-ידיים, כי כל תגובה נגד המישטר החדש תביא להתנגשות ישירה עם ארצות-הברית, בעלת-הסות.

האמריקאים ייצאו מורחחים ממיבצע כזה, אם יצליח. הם יבלמו, כך הם מקחים, את ההתקדמות הסובייטית במרחב, יצילו את האינטרסים של חברות-הנפט המערביות. ציר חדש, סעודי-ירדני-סורי, יוכל לקיים את ממלכות הנפט למשך כמה שנים, ואף להביא לסילוק המצרים מתימן.

אך מה תרחיש ישראל מכל אלה? היא תקבל כסף. היא תקבל נשק. היא תוכה ביוקרה צבאית. יצחק רבין, כמו משה דיין, יהפוך לשם-דבר בחוגים צבאיים בעולם. אולם תמורת הישגים אלה, תשלם ישראל מחיר עצום.

היא תזופיע בעולם כולו כמשרתת עיוורת של האמריקאים, כחרכי-השכיר של האימפריאליזם.

היא תתנגש להתנגשות חיותית עם ברית-המועצות ועם צרפת, ועם דעת-הקהל הנאורה בעולם כולו. היא תשתעבד לאמריקאים שיעבוד מוחלט, ותצטרך לרקוד לפי חלילם גם בעניין ויאט-נאם.

היא תשים קץ לכל מוחשבה על שלום למשך הרבה שנים. הזרע שנזרע עליידי הנשיא בורג'יבה, ועליידי ההספה הנאצרית להקפאת הבעייה הפלסטינית, יאבד.

ישראל תחזור לאותו מקום שבו עמדה לפני עשר שנים בדיוק, בעת מיבצע סיני. היא תצטייר בעיני העולם כמדינה החיה על חרבה, זרה ועויינת למרחב שבו היא שוכנת, תלויה כל-כולה בחסדי המעצמות האימפריאליסטיות המעוניינות רק לשמור על שארית האינטרסים הכלכליים שלהם: תעלת סואץ ב-1956, הנפט הערבי ב-1966.

השאלה הגדולה היא: האם יש בכלל מנהיגות ישראלית המסוגלת לשקול שיקולים אלה במוח צלול?

בימי מיבצע סיני לא היה ערך למשרד-החוץ, ולא היה קיים שר-בטחון אמיתי. המדיניות המעשית נעשתה בידי סגן שר-הבטחון והרמטכ"ל — שמעון פרס ומשה דיין. בכל זאת היתה קיימת מרותו העליונה של דויד בן-גוריון.

כיום המצב חמור עוד יותר. אין ערך למשרד-החוץ. לא קיים שר-בטחון, סגן השר הוא איש מינהלה. אין מרות עליונה.

אין זה מיקרה כי במצב זה נמסרות הכרזות פוליטיות, בעלות משמעות בינלאומית מרעישת, מפי קצינים בכירים.

והשאלה היא: מי מחליט? מי מסוגל להחליט?

שמשהו היה רואה את סירובה של צרפת כגילוי חסון, ריאקציוני, בלתי מתקבל על הדעת.

דברים אלה, שנאמרו במיסגרת הרצאה על יחסי ישראל-ערב, נועדו לסבר את האוזן, כדי להחזיר ללב השומעים את ה"הכרה כי לא רק הישראלים צודקים. ל"פעמים קורה, שגם הערבים הם צודקים ב"מיותמה.

לא אמר אותם תועמלן הליגה הערבית. אף לא דיפלומט מצרי בעצרת או"ם. לא היה זה גם איש אל-ארד לשעבר. אמר אותם ראש-ממשלה ישראלי לשעבר, שהיה גם שר-החוץ הראשון של המדינה, המנות משה שרת. ההרצאה, שנישאה בחוג מפא"י סגור בבית ברל, זמן קצר לאחר נסיגת כוחות צה"ל מסיני, נשארה מאז גנוזה, עד ש"

בוע נפלה ההכרעה: לא מק"י ולא רק"ח. כספי, כסוף-השיער הממושקף, נאלץ לארוז את מזודותיו, לחזור לישראל, ולמסור דו"ח סודי למפלגתו. הרויח לא פורסם.

דיעות

אות וזופת

"קשה לשער שיבוא משהו לארץ כי צרפת, או כאנגליה, או כארצות סקנדינביה ויאמר להם, שלמען פתרון בעיה בינלאומית הם צריכים להקריב חלק קטנטן משטחם; שאיזה מחוז קטן בדרום צרפת יחדל ל"היות צרפתי ויהיה ספרדי; כי זה דרוש לפתרון בינלאומי; כי יש בזה צדק ש"צרפת תוותר. "איך היו הצרפתים מגיבים? קשה לשער

שכן הוא ייצג מאז הפילוג במפלגה רק את מק"י.

רק"ח ניסתה מאז הפילוג לא פעם לשכנע את הסובייטים שיסכימו לארץ בארצם גם עתונאי משלהם, אולם הללו סירבו. לא כל כך משיגתא רק"ח, אולם מהאבת מק"י, אלא מסיבה פשוטה יותר: קשה היה להם לעכל את העובדה-הסרת-התקדים, כי בישראל ה"ת" פלגו הקומוניסטים לשתי מפלגות. ששתיהן פרו-סובייטיות. אילו היה הפילוג גורמאלי יותר, כלומר, אילו היתה מפלגה אחת מפנה את מבטה אל עבר מוסקבה, בעוד השניה היתה קורצת לפקינג, היתה ההחלטה קלה יותר. את הראשונים היו מארחים בכבוד-מל"כי-חברתי, ואילו את האחרים היו משלחים בכעשתה.

שנה שלמה נמשכו המו"מים הסודיים מוסקבה-מק"י ומוסקבה-רק"ח. עד שהש"